

Nemzetpolitikai összefoglaló

2017. 2. hét

MINISZTERELNÖKSÉG
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKÁRSÁG

NPKI | NEMZETPOLITIKAI
KUTATÓINTÉZET

Meleşcanu rendezné a román–magyar kapcsolatokat

A román diplomáciára élére jelölt Teodor Meleşcanu „erkölcsi kötelességének” nevezte, hogy külügyminiszterként fejlessze Románia és Magyarország kapcsolatait, mivel 1996-ban román részről ő írta alá Temesváron a magyar-román alapszerződést. A beiktatásra váró új szociálliberális kormány külügyminiszter-jelöltje szerdai parlamenti meghallgatása alkalmával beszélt szomszédságpolitikai terveiről. A Călin Popescu Tăriceanu szenátusi elnök vezette Liberálisok és Demokraták Szövetségében (ALDE) politizáló, 75 éves Meleşcanu harmadik alkalommal készül átvenni a román diplomácia irányítását, korábban két évig a román Külföldi Hírszerző Szolgálatot (SIE) is vezette. Meleşcanu a parlamenti szakbizottságok előtt kifejtette: Románia külpolitikáját koncentrikus köröknek tekinti, amelyek között az első és legfontosabb kör a szomszédokkal ápolt viszony. Úgy vélekedett, jelenleg nem a legjobbak Románia kapcsolatai szomszédjaival, és – a térség militarizálása miatt – már az a mondás sem állja meg a helyét, hogy „Románia legjobb szomszédja a Fekete-tenger”. Magyarországgal kapcsolatban a politikus felidézte, hogy két évtizede, amikor előkészítették és aláírták a két ország közti alapszerződést, ő volt Románia külügyminisztere (1992-1996). Megjegyezte, fontos dokumentum volt a stratégiai partnerségi megállapodás is, amely „sajnos csak dokumentum szintjén maradt”. „Az első dolgom az lesz, hogy a szomszédos országokkal való viszonyért tegyek, ezek egyike nyilván Magyarország” – mondta a beiktatásra váró új román külügyminiszter.

Bizalmat kapott a „normális Romániát” ígérő Grindeanu-kormány

Hivatalba állhat az új kormány, miután a parlament két háza szerda délutáni együttes ülésén megszavazta a kormányprogramot, illetve a kabinet összetételét. A honatyák 295-133 arányban szavazták meg a Sorin Grindeanu vezette, a Szociáldemokrata Párt (PSD) és a Liberálisok és demokraták Szövetsége (ALDE) politikusaiból álló kormányt. Az RMDSZ keddi ígéretének megfelelően megszavazta a kormányt. A kijelölt kormányfő a kabinet programjának ismertetésekor a „normális Románia” programját hirdette meg, célként azt tűzve ki, hogy mindenki jól éljen, ahol minden a normális mederben zajlik, és az abnormalitás kivételnek számít. A normalitás első jele, hogy a politikusok és a választottak betartsák választási ígéretüket. A kormányprogramból kiderül: a kabinet az oktatási kerettörvényhez illeszkedő külön törvényben készül szabályozni a kisebbségi nyelveken szervezett oktatást. „Románia kormánya tenni fog azért, hogy a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyeknek biztosított legyen a joguk etnikai önazonosságuk megőrzéséhez és szabad gyakorlásához oly módon, hogy korlátlanul megnyilvánulhassanak a közéletben, közigazgatásban, igazságszolgáltatásban, a kultúra, a nyelv, a vallás, az oktatás területén, Románia alkotmányának, az ország európai uniós integrációja során vállalt kötelezettségeinek, valamint a vonatkozó nemzetközi előírásoknak megfelelően” – olvasható a programban. A kormányprogram támogatást ígér a kisebbségek kulturális intézményeinek, „ingó és ingatlan” kulturális örökségének ápolásához. A kabinet

gyorsítani fogja az egyházi és közösségi ingatlanok visszaszolgáltatásának folyamatát – olvasható a dokumentumban. A kormányprogram az ország külügyi stratégiájában szomszédságpolitika kapcsán külön foglalkozik Magyarországgal, a magyar-román viszonyral is. Eszerint ismét ki akarják emelni a kétoldalú kapcsolatok fontosságát az 1996-os alapszerződés és a 2002-ben aláírt stratégiai partnerségi megállapodásban foglaltak, valamint a jószomszédság szabályainak szellemében. Fejleszteni kívánják a kétoldalú gazdasági kapcsolatokat, véglegesítenék a kisebbségi vegyes bizottság egyezményének szövegét, és ismét összehívják a bizottság ülését. A cél a Magyarországon élő románok identitásának megőrzése. Emellett a budapesti Gozsdu-vagyon helyzetét érintő megoldások megtalálása érdekében is konzultációkat kezdeményeznének.

Távozik tisztségéből az RMDSZ ügyvezető elnöke, Kovács Péter

Lemond tisztségéből Kovács Péter, az RMDSZ ügyvezető elnöke. Döntését szerdán a Transindexnek adott interjújában jelentette be. „Minden embernek joga van váltani. Még a politikusoknak is. Nem tudom elfogadni azt az érvelést, hogy aki egyszer belevágott a politikába, az meg van bélyegezve, más feladatot nem végezhet, onnan kell nyugdíjba menjen” – nyilatkozta döntése háttéréről a politikus, aki szerdán iktatja lemondását. Kovács Péter felidézte: 1999-ben kezdett el dolgozni az Ügyvezető Elnökség struktúrájának legalsó szintjén. Azóta végigjárta a ranglétrát, számos feladatot látott el, több tisztséget töltött be, utazott közel 1 millió kilométert. „Ennyi idő alatt rengeteg tapasztalatot és tudást szereztem, volt részem sikerekben és kudarcokban, lettek barátaim és ellenfeleim is. A legbüszkébb az utolsó 6 évre vagyok, amikor az első vonalban, Kelemen Hunor jobbján dolgozhattam” – jelentette ki. Szavai szerint a távozó ügyvezető elnök arra büszke, hogy sikerült zökkenőmentesen végigvinni a fiatalítást a szervezetben, partnerségekre alapozva megerősítették a társadalomszervezési tevékenységet, alapjaiban átalakították az RMDSZ kommunikációját és kampánymenedzsmentjét, rendezték kapcsolataikat az erdélyi és budapesti magyar-magyar viszonylatban. „Éppen az RMDSZ sikeres választási szereplése indokolja a döntésem időzítését. Kell egy új lendületet hozó vezető, aki előre, felfele képes lépni” – nyilatkozta a politikus. A terveiről Kovács Péter elmondta: vissza akar térni „az első szerelméhez”, a médiához. „Ifjú koromban erre készültem, onnan jöttem a politikába, aztán a sors úgy hozta, hogy tettem egy közel két évtizedes kitérőt” – jelentette ki a távozó ügyvezető elnök. Már december elején tudatta Kovács Péter, az RMDSZ ügyvezető elnöke Kelemen Hunor szövetségi elnökkel, hogy lemond tisztségéről, és a sajtóban kíván tovább tevékenykedni. Ezt Kelemen Hunor mondta el a Krónikának. A szövetségi elnök közölte, ez Kovács Péter személyes döntése volt, a december eleji beszélgetésen azt mondta, váltani akar. „Így fogalmazott: visszatér első szerelméhez, mivel tizennyolc év után úgy érzi, váltania kell” – ecsetelte a lapnak Kelemen. Leszögezte: ügyvezető elnöktől sem ő, sem más nem kérte, hogy váltson. „Nagyon szépen köszönöm neki a munkát, hat évig közeli munkatársam volt, és az elmúlt egy évben is

bebizonyosodott, hogy jól tudunk együttműködni, hiszen a helyhatósági és a parlamenti választásokon is sikerült jó eredményt elérnünk” – mutatott rá Kelemen. A szövetségi elnök hozzátette: egy politikusnak is meg kell adni a lehetőséget, hogy ha váltani kíván, azt megtehesse. Azt, hogy ki lesz Kovács Péter utódja, még ő maga sem tudja, de azt ígéri, hogy január végére, amikor várhatóan összeül a Szövetségi Képviselők Tanácsa – amelynek az ügyben döntenie kell – előáll a javaslattal.

Egyre kevesebb községi hivatalnok beszél a kisebbségi nyelveket

A községi hivatalok egyre kevesebb alkalmazottja kommunikál a kisebbségek nyelvén Szlovákiában – derül ki a 2015-re és 2016-ra vonatkozó, kisebbségi nyelvhasználatról szóló jelentésből, melyet a kormányhivatal dolgozott ki a kisebbségi kormánybiztos hivatalával együttműködve. A jelentés egy 2016 augusztusa és októbere között végzett kérdőíves felmérés eredményeit ismerteti. A felmérésbe 763 község kapcsolódott be, ebből 638-ban a kisebbség számaránya eléri vagy meghaladja a 20%-ot. Az eredmények tükrében a magyar nyelv hivatali használata csupán 1%-kal szorult vissza 2012 óta (87%). A roma nyelv használata ugyanakkor 26%-ról 10%-ra esett vissza, és csökkenő tendenciát mutat a ruszin és az ukrán nyelven beszélő hivatalnokok számaránya is (előbbinél 96%-ról 92%-ra, utóbbinál 79%-ról 67%-ra esett vissza). A legrosszabb a helyzet a német kisebbségű községekben, ahol korábban a hivatalnokok 100%-a beszélt németül, ma pedig már senki. A kisebbségi nyelvhasználatot a hivatalokban 401 község (66%) problémamentesként jelölte meg. 120 község (20%) válaszadói szerint részben problémás, 42 község (7%) lakosai szerint pedig problémás a kisebbségi nyelven történő ügyintézés. A probléma fő okaiként az anyagi források, a szakmai támogatás, a szakképzett alkalmazottak, illetve a szakkifejezések ismeretének a hiányát jelölték meg, továbbá az idő- és a munkaerőhiányt. A kisebbségi nyelvhasználati törvény értelmében az állami közigazgatási szervek (járási hivatalok, adóhivatalok, munka-, család- és szociális ügyi hivatalok, közegészségügyi hivatalok, levéltárak) nem kötelesek használni a hivatali érintkezésben a kisebbségek nyelvét, a jelentés szerint néhány hivatalban ez a lehetőség mégis rendelkezésre áll. A 3607 állami hivatalnok közül 936 (26%) írásban és szóban is képes használni legalább egy kisebbségi nyelvet, 681 (19%) pedig szóban. A felmérésben részt vevő 28 rendőrkapitányság közül 15 jelölte meg, hogy lehetőséget biztosít a kisebbségi nyelven való kommunikációra részben az alkalmazottak, részben tolmács által.

Az 1942-es razzia áldozataira emlékeztek Csúrogon

Gyászmisével kezdődött Csúrogon a 75 évvel ezelőtti magyar razzia ártatlan bácskai áldozataira való emlékezés. A magyar kormány támogatásával 2013-ban múzeummá alakították azt a vesztőhelyet, ahol több száz szerbet és zsidót végeztek ki. A megemlékezés itt, az egykori magraktárban folytatódott. Pásztor István, a vajdasági képviselőház elnöke szerbül szólt az egybegyűltekhez. Elmondta: napjaink legfontosabb feladata megőrizni a csúrogi áldozatok emlékét. „ebből adódóan két feladatunk van. Erről a helyről ne csak az ártatlan áldozatokról való megemlékezés napjaiban viseljünk gondot, hanem a Topalov-raktárban egész évben szervezzünk nyitott és tisztességes beszélgetéseket, nézzünk szembe a múlttal és a beszélgetések által találjuk meg az egymáshoz vezető utat.” Pásztor István szerint azokra is emlékezni kell, akik életüket kockáztatva mentették szomszédaikat. Jasmina Jurišin, az 1942-es Razzia Emlékegyesület titkára elmondta: a múzeum bővítésével ezekről a hősokról és a magyar áldozatokról is meg fognak emlékezni: „ebben a múzeumi terebben meg kell emlékeznünk az 1944-45-ös civil magyar áldozatokról is. Ritkán emlékezünk meg azokról a névtelen hősokról is, akik 1942-ben, valamint 44-45-ben saját életüket és családjuk életét kockáztatták a szomszédjaik megmentése érdekében. Ezt sem szabad elfelejteni, de nagyon ritkán esik róla szó.” A Zsablya község területén megkezdett tömegmészárlás a Sajkás-vidék többi településén és Újvidéken folytatódott. Igor Mirović tartományi kormányfő szerint 1942 januárjában csaknem négyezer szerb, zsidó, roma és más nemzetiségű civil esett a razzia áldozatául: „ma Csúrogon mindannyian együtt vagyunk, függetlenül attól, hogy a második világháború szörnyű vérzivatarában melyik oldalon harcoltak az őseink. Azzal a világos tudattal állunk itt, hogy őszinte megbékélés és tartós béke az emberek és nemzetek között nem lehetséges akkor, ha csak a mások bűneit tartjuk számon és ítéljük el, de a sajátunkat elhallgatjuk.” Tomislav Nikolić szerb és Áder János magyar államfő 2013-ban közösen hajtott fejet Csúrogon a két nemzet áldozatainak emléke előtt, azóta ezt a történelmi megbékélés gesztusaként tartják számon. A mostani megemlékezésen jelen voltak a szabadkai magyar főkonzulátus képviselői is.

Emlékparkot avattak Gulácsy Lajos református püspök emlékére Munkácson

Gulácsy Lajos néhai kárpátaljai református püspök és a sztálini terror által hitükért meghurcoltak emlékének szentelt, a magyar állam támogatásával létesített parkot és emlékművet avattak fel ünnepélyesen vasárnap Munkácson. A város református templomának kertjében kialakított Gulácsy Lajos Emlékpark avatásának szentelt ünnepi istentiszteleten mondott igehirdetésében Zán Fábián Sándor, a Kárpátaljai Református Egyház püspöke méltatta a két hónappal ezelőtt elhunyt, lelkészként hosszú ideig Munkácson szolgált, 1925. január 8-án született Gulácsy Lajos egykori református püspök

példamutató életútját. Hangsúlyozta: a hitéért a Gulágon hét évig raboskodó Gulácsy Lajos az „Isten embere, a szegények istápolója volt”, alakja követendő példaként szolgálhat a mai nehéz időkben a kárpátaljai magyar fiataloknak, hogy miként lehet hűnek megmaradni a szülőföldhöz, a magyarsághoz. Matl Péter munkácsi szobrászművész a munkácsi református egyházközség által – a Gulág Emlékbizottság támogatásával – létrehozott emlékparkban felállított emlékmű alkotójaként elmondta, a négy méter magas emlékjel „egy tölgyfa vihar által kettéhasított törzse, amelynek a börtönrácsokat idéző módon ácskapcsokkal együtt tartott két része a tusakodó ember ég felé nyúló kezeiben végződik”. Mint kifejtette, az emlékmű organikus anyagát meghagyta eredeti, rusztikus, nyers formájában, ami a Gulág-táborok barakkjainak gyalumatlan deszkáit idézi. A Gulácsy Lajos Emlékparkot a református templom falára rögzített fekete márványtábla jelöli. Ezen három nyelven – magyarul, ukránul és angolul – a Zsoltárok könyve 23. fejezetéből vett idézet mellett „A sztálini terror által hitükért meghurcoltak emlékére. A mindenkor harcai közepette legyen biztatás és reménység számunkra elődeink hűsége” felirat olvasható.

